

шенной жизни», то для Гумилева этот процесс походил в обратном порядке. В судьбе Гумилева (как и Мандельштама) противоречие между биографией и текстом, «текстом жизни» и «текстом искусства» снимается. Эта модель не знает эстетизации отношения между биографией и текстом.

Чикирис Н.В.

Прикарпатський університет

РЕЦЕПЦІЯ ТВОРЧОСТІ Е.ХЕМІНГУЕЯ В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНО-СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ 30-90-Х РОКІВ

Ернест Хемінгуей – одна з найбільш харизматичних постатей у сузір'ї американських прозаїків. Лауреат Пулітцерівської та Нобелівської премій, письменник здобув світову славу, піднявшись у своїй творчості до вершин гуманізму і виробивши яскраву стильову манеру письма.

Рецепція художнього доробку Е.Хемінгуея українською літературою мала унікальний характер. По-перше, активне сприйняття спадщини митця в Україні почалося лише в 60-х роках, тобто приблизно на тридцять років пізніше, ніж у країнах Європи та Америки.

Друга особливість полягає в тому, що популярність його прози в Україні і в усьому Радянському Союзі була такою величезною, що викликала появу культу американського письменника.

Згідно з теорією компаративістики про визначальну роль сприймаючої літератури в процесі літературної комунікації, слід розглянути літературну ситуацію в Україні в 60-х роках, щоб з'ясувати причини своєрідної рецепції творчості письменника. Розвиток української літератури радянського періоду характеризується майже цілковитою ізольованістю її від більшості процесів у світовому мистецтві й культурі, що існували паралельно за „залізною завісою”. Закономірно, що в українському письменстві, як загалом у суспільстві, визріла потреба прорвати інформаційну блокаду. Відсутність повноцінної міжлітературної комунікації спричинила гіпертрофовану активність у сприйнятті творчості письменників Європи й Америки, зокрема Е.Хемінгуея.

Одним із чинників появи культу митця в Україні є також глибинний зв'язок його творчості із шістдесятництвом. Гуманізм майстра, його віра в духовну силу людини були суголосними поглядам шістдесятників, які різко заперечували тезу про те, що незамінних людей немає, стверджуючи натомість думку, що „кожна

людина неповторна, а через те і незаступна...". [2, Кн.1, 40] Принагідно зазначимо, що для руху шістдесятників ближче ранній період творчості письменника, коли він був виразником поглядів „втраченого покоління”. Серед усіх письменників того періоду Е.Хемінгуея вирізняє стійкість його героїв: у стані розчарування, зневіри, усвідомлення ошуканств вони намагаються знайти опору в собі, незважаючи ні на що, жити далі. Зберегти людську гідність їм допомагає дотримання правил „чесної гри”.

Ситуація, в якій опинилися шістдесятники, була дещо подібною до тієї, яка породила „втрачене покоління”: тоталітарна система змушувала вірити в ілюзію щасливого життя. Як і героям Е.Хемінгуея, які віднайшли силу в самих собі, шістдесятникам для протистояння режиму потрібно було знайти точку опори. Співзвучність загальної тональності творчості американського письменника тим настроям, що панували в радянській державі, була одним із провідних факторів феноменального успіху майстра в Україні. Це підтверджує думка Є.Сверстюка: „Портрети Хемінгуея були на стінах у помешканнях інтелігенції, а книжки його були бестселерами. Здається, його індивідуалістичний варіант бездомного гуманізму був близький до нашої відносної істини, відчуженої від джерел і неприкаяної” [1, Кн.4, 267].

Це також пояснює причину тридцятилітнього відставання України в засвоєнні тих ідей, які принесли американському прозаїку світову славу. 30-ті роки – це період утвердження диктатури й насадження ідей соцреалізму. Зрозуміло, що для української літератури тої доби, гуманізм та індивідуалізм Е.Хемінгуея не були суголосними.

На прикладі рецепції творчості Е.Хемінгуея в Україні можна простежити, як на природній процес розвитку літератури негативно вплинуло насильницьке втручання режиму. Українське письменство 20-х – 30-х років вже було готове до сприйняття творів американського прозаїка. На це вказують результати типологічного зіставлення спадщини Е.Хемінгуея з доробком В.Стефаника (О.Тарнавський) та Миколи Хвильового (Т.Денисова). Режим спричинив відставання українського письменства від світового літературного процесу.

Значну роль у появі культу письменника відіграла кардинальна зміна його поглядів, яка імпонувала тогочасній ідеологічній доктрині. Тому цензура не заперечувала популяризації творчості митця в Україні після придушення руху шістдесятників, але не відмовилася від контролю над цим процесом, про що свідчить історія українських перекладів творів прозаїка. Перевага віддавалася пізньому періоду. Замість визначних творів публікуються романи, визнані слабшими в доробку письменника.

Отже, популярність Е.Хемінгуея у світі, зумовлена його

значними літературними досягненнями та інтересом до особистості письменника, була значно підсилена в Україні суспільно-історичними особливостями розвитку країни: інформаційною ізоляваністю, співзвучністю настроїв, що панували у творчості майстра та в радянському соціумі. Сукупність цих чинників заклала підвалини культу Хемінгуея в Україні в період активного входження його мистецького набуtku в українську літературу в 60-х роках. Поява „хемінгуеївського буму” разом із іншими своєрідними рисами сприйняття доробку прозаїка в Україні (30-літнє відставання від країн Америки і Європи, орієнтація у виборі творів для перекладу на їх близькість ідеології, а не на художню вартість) є наслідками негативного втручання держави в розвиток українського красного письменства.

Література

1. Сверстюк Є. „Шістдесятники і Захід” // Українське слово: хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: У 4-х книгах. – Київ: „Аконіт”, 2001
2. Яременко В. // Українське слово Панорама української літератури ХХ століття // Українське слово: хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: У 4-х кн. – Київ: „Аконіт”, 2001

Ісаєнко С.В.

Чернівецький національний університет

СВОЄРІДНІСТЬ РЕЦЕПЦІЇ МІФУ В РОМАНІ К. РАНСМАЙРА “ОСТАННІЙ СВІТ”

Роман К. Рансмайра “Останній світ” став помітною подією в літературному житті Заходу. Вважається, що Рансмайр є одним із засновників постмодернізму в Європі. Тому переклад роману українською був сприйнятий з великим зацікавленням. Однак це було обумовлено не тільки тим, що творчість письменника дуже відома, але й тим, що роман інтерпретує класичний твір Овідія Назона “Метаморфози.”

Безпосередній зв'язок з “Метаморфозами” зумовлює зосередження уваги в першу чергу на аспектах, що структурують текст Рансмайра та визначають його семантику.

Структурною основою виступає, насамперед, історія заслання самого Назона. Однак поет присутній у творі не безпосередньо, а як опосередкована інформація в тексті. Всі сюжетні лінії невмолимо рухаються до трагічного завершення – всесвітнього потопу. Хронологія подій підкорена авторській тенденції до збільшення фатальної напруги між текстами, що ілюструється й